

Itä-Savon koulutuskuntayhtymä

KONSERNIOHJE

Yhtymähallitus 12.4.2017

Yhtymävaltuusto 1.6.2017

Sisällysluettelo

1. Itä-Savon koulutuskuntayhtymän omistajapolitiikka	2
2. Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite	2
3. Konserniohjeen soveltamisala	2
4. Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen	3
5. Konserniohjeen sitovuus	3
6. Kuntayhtymän toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallanjako	3
7. Konserniraportointi	4
7.1 Toiminnan ja talouden suunnittelu ja ohjaus	4
7.2 Kirjanpito, tilinpäätös- ja konsernitilinpäätösperiaatteet	4
7.3 Toiminnan ja talouden raportointi	4
8. Keskitetyt konsernipalvelut ja keskitetyt toiminnot	4
8.1 Keskitetyn toiminnan järjestäminen ja ohjeistus	4
8.2 Tavaroiden ja palvelujen hankintoja ja omaisuuden luovutuksia koskevat ohjeet	5
8.3 Rahoitus, sijoitukset ja takausten antaminen	5
8.3.1 Maksuliikenne ja rahoitus	5
8.3.2 Sijoitustoiminta	5
8.3.3 Takauksen ja vakuuden antaminen	5
9. Konsernin valvonta, tilintarkastus ja sisäinen valvonta	6
9.1 Tytäryhteisöjen sisäinen valvonta	6
9.2 Tytäryhteisöjen konsernivalvonta	6
9.3 tytäryhteisöjen riskienhallinta	6
9.4 Tytäryhteisöjen tilintarkastus ja tarkastuslautakunnan tehtävät	6
10. Henkilöstöpolitiikka	7
11. Tytäryhteisöjen neuvotteluelvoitteet	7
12. Viestintä ja tiedottaminen	8

1. Itä-Savon koulutuskuntayhtymän omistajapolitiikka

Itä-Savon koulutuskuntayhtymän omistajapolitiikka on kuntayhtymän johtamisen väline. Siinä on kyse omistajastrategian valinnasta ja sen vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden arvioinnista. Omistajapolitiikan tavoitteena on tukea ja ohjata kuntayhtymän koulutuspalvelujen ja muiden palvelutehtävien laadukasta ja taloudellista toteuttamista.

Konserniohjaus perustuu omistukseen liittyvän määräysvallan käyttöön. Konserniohjaus jakautuu omistajaohjaukseen ja tytäryhteisöjen valvontaa koskeviin ohjeisiin. Omistajaohjauksella kuntayhtymä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön toimintaan ja ohjaa kuntayhtymän edustajien päätösvallan käyttöä yhtiökokouksissa tai vastaavissa toimielimissä.

Omistajapolitiikan ohjauksella ja valvonnalla huolehditaan siitä, että kuntayhtymän edustajat toimivat tytäryhteisöissä omistajastrategian sekä toiminnan ja talouden tavoitteiden mukaisesti ja että näiden yhteisöjen seuranta ja raportointi noudattavat kuntayhtymän omien yksikköjen seuranta- ja raportointikäytäntöjä.

2. Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Itä-Savon koulutuskuntayhtymän konserniohjeella luodaan puitteet ensisijaisesti konserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kuntayhtymän tavoitteiden mukaisesti. Ohjetta noudatetaan soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöjen omistajaohjauksessa.

Konserniohjeella pyritään yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kuntayhtymän yhteisöstä saaman tiedon laadun parantamiseen sekä tiedonkulun tehostamiseen.

3. Konserniohjeen soveltamisala

Konserniohje koskee Itä-Savon koulutuskuntayhtymää ja sen tytäryhteisöjä. Kuntayhtymän osakkuusyhteisöissä kuntayhtymän edustajien tulee pyrkiä siihen, että konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Itä-Savon koulutuskuntayhtymän konserniin kuuluvat tytäryhteisöt, joihin kuntayhtymällä on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta.

Kuntayhtymän osakkuusyhteisöllä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §:ien tarkoittamaa omistusyhteisyyttä ja osakkuusyhteyttä. Vuoden 2016 tilinpäätöksessä Sami Palvelut Oy on ainoa tytäryhteisö, johon koulutuskuntayhtymällä on määräysvalta (100 %).

Itä-Savon koulutuskuntayhtymän tytäryhteisöt ja osakkuusyhteisöt sekä kuntayhtymän omistusosuudet ilmoitetaan vuosittain tilinpäätöksen liitetiedoissa.

4. Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Konserniohjeen hyväksyy yhtymävaltuusto.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kuntayhtymän määräysvallassa olevien tytäryhteisöjen hallituksissa ja yhtiökokouksissa sekä muiden tytäryhteisöjen vastaavissa toimitelmissä. Samalla tytäryhteisö sitoutuu kokonaisuudessaan konserniohjeen noudattamiseen.

Osakeyhtiölain mukaan hallituksen tehtävänä on edistää yhtiön ja sen osakkeenomistajien etua. Asian käsittelystä tytäryhteisön hallituksen kokouksessa on toimitettava pöytäkirjanote Itä-Savon koulutuskuntayhtymälle (yhtymähallitukselle).

5. Konserniohjeen sitovuus

Hyväksytyä konserniohjetta noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, säännöistä tai sopimuksista muuta johdu.

Käyttäessään omistajaohjausta kuntayhtymä ottaa huomioon konsernin kokonaisedun ja kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide tuottaa yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua tai haittaa yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella.

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa pakottavaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti Itä-Savon koulutuskuntayhtymälle (yhtymähallitukselle).

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

6. Kuntayhtymän toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallan jako

Konsernijohto, konsernijohdon tehtävät sekä toimivalta on määritelty kuntayhtymän hallintosäännössä.

7. Konserniraportointi

7.1 Toiminnan ja talouden suunnittelu ja ohjaus

Osakeyhtiölain mukaan yhtiön hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Tytäryhteisön hallituksen on hyväksyttävä vuosittain yhteisölle seuraavan vuoden taloussuunnitelma.

7.2 Kirjanpito- tilinpäätös- ja konsernitilinpäätösperiaatteet

Konserniin kuuluvissa yhteisöissä noudatetaan kuntalain ja kirjanpitolain mukaisia kirjanpito-, ja tilinpäätösperiaatteita sekä määräyksiä. Konsernitilinpäätökseen kuuluvat konsernituloslaskelma, konsernitase ja konsernin rahoituslaskelma sekä tarvittavat liitteet. Tytäryhteisöllä on oltava kalenterivuotta vastaava tilikausi. Erityisestä syystä yhtymähallitus voi hyväksyä poikkeavan tilikauden.

Kuntayhtymän taloushallinto antaa yksittäiset ohjeet konsernitilinpäätöstä varten annettavien tietojen sisällöstä, muodosta ja aikataulusta tytäryhteisöille ja osakkuusyhteisöille vuosittain ennen tilikauden päättymistä. Kirjanpitolain mukaan tilinpäätös on laadittava kolmen kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä eli kuntakonsernissa maaliskuun loppuun mennessä.

Tytäryhteisöjen on toimitettava tilinpäätöstiedot kuntayhtymälle tilikautta seuraavan helmikuun loppuun mennessä.

7.3 Toiminnan ja talouden raportointi

Kuntayhtymän tytäryhteisön hallituksen tai sitä vastaavan toimielimen on annettava yhtymähallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot (KuntaL 116 §). Tytäryhteisön on annettava konsernijohdon pyynnöstä selvityksiä toiminnastaan ja taloudestaan. Merkittävät poikkeamat hyväksytyistä suunnitelmista on raportoitava aina välittömästi konsernijohdolle.

Välitilinpäätökset on laadittava kolmannesvuosittain.

Vuosiraportointi tapahtuu tilinpäätöksen yhteydessä. Tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittava kirjanpitolain ja osakeyhtiölain säädösten mukaisesti.

8. Keskitetyt konsernipalvelut ja keskitetyt toiminnot

8.1 Keskitetyn toiminnan järjestäminen ja ohjeistus

Konsernipalveluilla tarkoitetaan palveluja, joita konserniyhteisö tuottaa keskitetysti muille konserniin kuuluvilla yhteisöillä. Konsernipalveluissa on otettava huomioon

hankintalainsäädännön reunaehdot ja rajoitukset. Tytäryhteisön on selvitettävä konsernijohdon kanssa etukäteen konsernipalvelujen käyttö ennen ulkoistamista.

Keskitettyjä toimintoja tarjotaan tytäryhteisöille konsernissa talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen, tietohallinnon palvelujen, sihteeripalvelujen, kiinteistöpalvelujen, ravitsemispalvelujen sekä tilintarkastuksen järjestämisen osalta.

8.2 Tavaroiden ja palvelujen hankintoja ja omaisuuden luovutuksia koskevat ohjeet

Hankintayhteistyöhön sovelletaan tarvittaessa lakia julkisista hankinnoista, kuntayhtymän hankintaohjetta tai erityisalojen hankintalakia. Tytäryhteisöjen on selvitettävä hankintayhteistyön edellytykset ennen hankintojen toteuttamista.

8.3 Rahoitus, sijoitukset ja takauksen antaminen

8.3.1 Maksuliikenne ja rahoitus

Kuntakonsernissa pyritään yhteisöjen yhteistyöllä parhaaseen mahdolliseen tulokseen ja hyötyyn. Maksuliikennepalveluita voidaan hoitaa kuntayhtymässä keskitetysti. Maksuvalmius on pidettävä kussakin konserniin kuuluvassa tytäryhteisössä riittävänä. Vieraan pääoman hankinnan on oltava toiminnallisesti ja taloudellisesti perusteltua. Pitkäaikaisten lainojen käyttö suurimmissa hankkeissa vahvistetaan talousarviossa. Konsernissa rahoitus-, kassavirta-, otto- ja antolainauksia hoitaa kuntayhtymän talousjohtaja. Tytäryhteisöllä on velvollisuus hyvissä ajoin aloittaa neuvottelu talousjohtajan kanssa rahoitus-, kassavirta-, otto- ja antolainauksia varten.

8.3.2 Sijoitustoiminta

Kuntayhtymän kannalta merkittävien tytäryhteisöjen on järjestettävä sijoitustoiminta yhteistyössä kuntayhtymän kanssa. Sijoituksen onnistumisesta vastaa ensisijaisesti tytäryhteisön päätösvaltainen toimielin.

8.3.3 Takauksen ja vakuuden antaminen

Takauksista päättäminen kuuluu valtuuston toimivaltaan. Kuntayhtymä voi taata tytäryhteisöjen ottolainoja, mikäli se alentaa lainakustannuksia tai tytäryhteisöllä ei ole muita vakuuksia. Kuntayhtymä voi vaatia takauksista takausprovision. Takauksissa on otettava huomioon EU-lainsäädännön ja valtioneuvoston päätösten rajoitukset.

Tytäryhteisö ei ilman konsernijohdon lupaa voi myöntää takauksia tai käyttää omaisuuttaan vakuutena.

9. Konsernin valvonta, tilintarkastus ja sisäinen valvonta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on osaltaan varmistaa, että yhteisön toiminta on tehokasta ja tuloksellista, informaatio on luotettavaa ja että säännöksiä ja toimintaperiaatteita noudatetaan.

9.1 Tytäryhteisöjen sisäinen valvonta

Tytäryhteisöjen sisäinen valvonta järjestetään kuntayhtymän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeiden mukaisesti. Tytäryhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajan vastuulla on sisäisen valvonnan rakenteiden luominen omassa organisaatiossaan.

9.2 Tytäryhteisöjen konsernivalvonta

Sisäisen valvonnan toimivuudesta koko kuntayhtymässä vastaa yhtymähallitus ja sen valvontavastuu on kuntayhtymän johtajalla ja toteuttamisvastuu on tilivelvollisilla ja vastuualueiden esimiehillä.

Konserniohjeen noudattamista valvoo konsernijohto.

9.3 Tytäryhteisöjen riskienhallinta

Kuntayhtymän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet on hyväksytty yhtymävaltuustossa 27.5.2014. Yhtymähallitus antaa sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet. Näitä periaatteita ja ohjeita noudatetaan soveltuvin osin myös tytäryhteisöissä.

9.4 Tytäryhteisöjen tilintarkastus ja tarkastuslautakunnan tehtävät

Kuntalain 122 §:n mukaan valtuusto valitsee hallinnon ja talouden tarkastamista varten tilintarkastusyhteisön, jonka tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä yhteisö (JHTT-yhteisö). Kuntayhtymän 100 % omistamien tytäryhteisöjen tilintarkastusyhteisöksi tulee valita sama tilintarkastusyhteisö kuin kuntayhtymällä. Tilintarkastajan valinnasta päättää ao. tytäryhteisön yhtiökokous.

Kuntalain 121 §:n mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen ja arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kuntayhtymässä ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

10. Henkilöstöpolitiikka

Konsernin tytäryhteisöjen on noudatettava toiminnassaan pääsääntöisesti kuntayhtymän henkilöstöpolitiikan periaatteita sekä voimassa olevia toimialan virka- ja työehtosopimuksia. Harkinnanvaraisten palvelussuhteen ehtojen myöntämisessä on noudatettava kuntayhtymän käytäntöjä.

Henkilöstön käytön tulee olla tehokasta, tarkoituksenmukaista ja taloudellista. Mahdollisuudet henkilöstön sisäiseen liikkuvuuteen ja toimintojen keskittämiseen otetaan huomioon suunnittelussa ja johtamisessa.

Tytäryhteisöt järjestävät eläkevakuutuksensa Kuntien eläkevakuutuksessa silloin, kun se on kuntayhtymän edun mukaista eikä tytäryhteisön etu muuta edellytä.

11. Tytäryhteisöjen neuvotteluelvoitteet

Konserniin kuuluvan tytäryhteisön on ennen omaa päätöksentekoaan selvitettävä konsernijohtoon ennakkokäsitys asiaan silloin, kun päätettävä asia merkittävästi vaikuttaa tytäryhteisön tai kuntayhtymän toimintaan tai taloudelliseen vastuuseen. Lopullinen päätösvalta ja vastuu on ennakkokäsitystä edellyttävästä asiasta aina yhteisön omalla päätöksentekokoelimeillä, vaikka konsernijohtoon ennakkokäsitys päätettävään asiaan on hankittu ennen yhteisön päätöstä.

Tytäryhteisön hallituksen on hankittava konsernijohtoon ennakkokäsitys hyvissä ajoin ennen kuin ryhdytään seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen muuttaminen
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
- pääomarakenteen muuttaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit sekä toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei ole erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
- merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten tai muiden yhtiötä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan tai hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopuminen

- periaatteelliset tai taloudellisen merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset
- merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut
- yhtiökokoukselle tehtävä voitonjakoehdotus, mikäli se poikkeaa yhtiön noudattamasta tavanomaisesta voitonjakokäytännöstä
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssin tai selvitystilaan tai saneerausmenettelyyn hakeutuminen
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kuntayhtymään

12. Viestintä ja tiedottaminen

Kuntalain 29 §:n mukaan kuntayhtymän on sopivin tavoin tiedotettava asukkailleen yhteisön tai säätiön toiminnasta silloin, kun se hoitaa kunnallista toimintaa tai palvelua.

Yhteisön tai säätiön on annettava tiedotusta varten kuntayhtymälle tiedottamista varten riittävän kattavat tiedot. Ennen tietojen antamista yhteisön on arvioitava, voidaanko tiedot antaa aiheuttamatta yhteisölle haittaa.

Yhteisöä koskevasta tiedottamisesta vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kuntayhtymän puolesta yhtymähallitus ja kuntayhtymän johtaja. Tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kuntayhtymän yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.